

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAISEN MÄÄRÄYKSEN (ESAVI/4682/2022) KUMOAMINEN HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN ALUEILLA

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 12.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on ajalla 13.3.2020–7.2.2022 antamillaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain mukaiset kokoontumisrajoitukset ja tilojen käytön edellytyksiä sekä tilojen sulkemista koskevat päätökset alueellaan.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 7.2.2022 antamallaan päätöksellä (ESAVI/4682/2022) kieltänyt Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueella kaikki sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet, joihin osallistuu yli 50 henkilöä. Sisätiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia, joihin osallistuu yli 50 henkilöä edellyttäen, että tilaisuuden osallistujamäärä on enintään 50 % (prosenttia) tilaisuuden enimmäisosallistujamäärästä kyseisessä tilassa ja tilaisuuteen osallistuu korkeintaan 500 (viisisataa) henkilöä. Lisäksi aluehallintovirasto on velvoittanut tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin nojalla 58 d §:n 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita järjestämään 3 momentissa tarkoitettujen yleisölle avoimien ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käytön Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Määräykset ovat voimassa 8.2.2022-22.2.2022.

KUULEMINEN

Asianosaisille ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi, sillä kuuleminen on hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 1, 13035 AVI

puh. 029 501 6000
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Wähäjärvenkatu 6

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto kumooa 7.2.2022 antamansa tartuntatautilain 58 §:n mukaisen määräyksen (ESA VI/4682/2022) koskien yleisötilaisuuksien kieltämistä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien osalta ajalta 14.2.2022-22.2.2022.

Siltä osin, kun päätöksessä (ESA VI/4682/2022) oli kyse tartuntatautilain 58 d §:n mukaisesta tilojen käytön edellytyksiin liittyvästä määräyksestä, on kyseinen määräys edelleen voimassa päätöksessä ESA VI/4682/2022 esitetyn mukaisesti, 22.2.2022 saakka.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (1221/2021) muun muassa väliaikaisesti lisätty 58 c – 58 m § ja 59 a – 59 e §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät ovat voimassa 30.6.2022 asti.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaan jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on

järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seureiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat: 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun; 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohdina; 3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita: 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua ravitsemistoiminnan harjoittajat; 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat; 3) kunnat ja kuntayhtymät; 4) uskonnolliset yhdyskunnat; 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammatturheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Epidemiatilanne ja saadut asiantuntija-arviot

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat sosiaali- ja terveysministeriön 10.9.2020 lähettämässä kirjeessä esitetyn ohjauksen mukaisesti perustaneet alueelliset covid-19-yhteistyöryhmät. Yhteistyöryhmien tilannearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä, kuten on myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä kunkin alueen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten edustus.

Aluehallintovirasto on saanut Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän, Pääkaupunkiseudun ulkopuolisten Uudenmaan kuntien tilannekuvakokouksen sekä Uudenmaan alueellisen koordinaatioryhmän arviot tilannekuvasta ja tarvittavista rajoitustoimista. Lisäksi aluehallintovirasto on hankkinut erillisen lausunnon Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän kokous 8.2.2022

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän kokouksessa todettiin, että tartuntojen huippu alueella on ohitettu. Tartuntojen määrä on kuitenkin edelleen moninkertainen aiempien epidemiahuippujen tartuntamääriin verrattuna ja siten tartuntojen nopea lisääntyminen taudille alttiissa väestössä on edelleen mahdollista. Odotukset tartuntamäärien laskusta ja sairaalahoidon tarpeen vähentymisestä ovat mahdollistaneet ihmisten välisten kontaktien asteittaisen lisäämisen ja rajoituspäätösten lieventämisen.

Kokouksessa todettiin, että koronapotilaiden aiheuttama sairaalakuormitus on edelleen laskenut. Erityisesti tehohoidon kuormitus on vähentynyt. Sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa on edelleen runsaasti koronapotilaita ja Helsingin varasairaala ei pystytä vielä ajamaan alas. Koronavirusta esiintyy edelleen laajalti kaikkialla.

Kokouksessa todettiin, että koronapotilaiden aiheuttaman terveydenhuollon kuormituksen vaikutukset muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan ja muiden sairauksien hoitoon ovat edelleen merkittäviä ja koronapotilaiden aiheuttaman sairaalakuormituksen arvioidaan kokonaisuudessaan jäävän normaalia korkeammalle tasolle. Mikäli sairaalakuormituksen lasku vielä tällä viikolla jatkuu, voidaan arvioida, että niin suurta sairaalakuormituksen kasvun uhkaa ei ole näköpiirissä, että tahtumarajoituksia enää tarvittaisiin.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä suositteli Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, että se 14.2.2022 lukien ei aseta rajoituksia tartuntatautilain 58 §:n mukaisesti yleisötilaisuuksiin pääkaupunkiseudun alueella.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä näki tartuntatautilain väliaikaisen 58 d §:n mukaisen asiakastilarajoituksia koskevan Etelä-Suomen aluehallintoviraston voimassa olevan päätöksen edelleen välttämättömänä.

Ryhmän mukaan, koska koronavirusta on edelleen tarjolla laajasti kohtaamisissa, yritysten ja kansalaisten vastuu terveysturvallisten käytäntöjen noudattamisesta korostuu. Asiakastiloja koskevan tartuntatautilain 58 d §:n mukaisten käytäntöjen tulee jatkua, jotta uusilta tiukemmilta rajoituksilta voidaan välttyä. Toiminnanharjoittajien ei tule esimerkiksi purkaa maskin käytön edellyttämistä asiakkailtaan tai maskisuosituksia. Maskin käytön edellyttäminen on suositeltavaa 14.2. jälkeenkin joukkoliikenteessä ja tapahtumissa. Kaikille 12 vuotta täyttäneille suositellaan vahvasti maskin käyttöä rokotussuojan tasosta riippumatta julkisissa sisätiloissa ja liikennevälineissä, joissa oleskelee muita ihmisiä.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolisten Uudenmaan kuntien tilannekuvakokous 9.2.2022

Pääkaupunkiseudun ulkopuolisten Uudenmaan kuntien tilannekuvakokouksessa 9.2.2022 todettiin muun muassa, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä on seitsemän potilasta perusterveydenhuollon vuodeosastolla, kuten edelliselläkin viikolla. Ilmaantuvuusluvut laskevat edelleen. Keravalla positiivisten osuus testatuista on korkea ja rokotukset etenevät hitaasti. Itä-Uudellamaalla ilmaantuvuus on laskussa. Otettujen näyttöiden määrä laskee 500 näyttöön viikkovauhdilla, mutta pienemmästä määrästä positiivisten näyttöiden osuus on suurempi. Länsi-Uudellamaalla positiiviset testitulokset ovat hienoisessa laskussa, osastopotilaiden määrä on kasvanut yhdellä edellisestä viikosta ja rokotukset etenevät maltillisesti.

Kunnat hyväksyvät pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän suosittelemat rajoitukset.

Uudenmaan alueellisen koronakoordinaatioryhmän kokous 10.2.2022

Uudenmaan alueellisen koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 10.2.2022 todettiin muun muassa, että koko maan osalta sairaalahoidossa olevien koronapotilaiden määrä on nousussa. HUS-alueella koronapotilaiden määrä sekä laboratoriovarmennetut tartunnat ovat laskussa. Epidemia-aalto on ollut selkeästi aiempia voimakkaampi. Päiväta-solla on edelleen korkeita tartuntalukemia, ja testatuista positiivisten osuus on 45,4 %. Tartunnat ovat pääosin alle 60-vuotiailla. Helsingin Viikinmäen jätevesien viruspitoisuuksissa on laskua. Espoon Suomenojalla jätevesien viruspitoisuuksissa on laskun jälkeen hieman nousua. HUS:n

vuodeosastoilla on 86 koronapositiivista potilasta, joista kohorttiosastoilla 39. Teho- ja tehovalvontaosastoilla on yhteensä kahdeksan potilasta, joista neljällä covid on ensimmäisenä diagnoosina. Helsingin osalta todettiin muun muassa, että Herttoniemen varasairaalan alasajoa aletaan suunnitella ensi viikolla.

Rajoitusten osalta Uudenmaan alueellisen koordinaatioryhmän käymässä keskustelussa tuotiin esille, että välttämättömyysperuste on poistumassa sairaalapotilaiden määrän vähentyessä. Sairaaloissa on edelleen paljon potilaita ja tartuntojen määrä suurempi kuin aikaisempien aaltojen huippuna. Usealla koronapositiivisella sairaalahoitoon joutumisen syy on kuitenkin muu kuin covid ja väestössä on lisääntyvästi immuuniteettia sairastetun taudin ja kolmen rokotteen myötä. HUS-alueella on edelleen 100 000 rokottamatonta henkilöä. Tartunnan saamisen riski on suurempi kuin aikaisempien aaltojen yhteydessä.

Kokouksessa esitetyn perusteella Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä suositteli yhteneväisesti Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän linjausten kanssa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, että se 14.2.2022 lukien ei aseta rajoituksia tartuntatautilain 58 §:n mukaisesti yleisötilaisuuksiin Uudenmaan alueella.

Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä arvioi tartuntatautilain väliaikaisen 58 d §:n mukaisen asiakastilarajoituksia koskevan Etelä-Suomen aluehallintoviraston 22.2.2022 voimassa olevan päätöksen edelleen välttämättömäksi ja oikeasuhtaiseksi ja arvioi välttämättömyyden jatkuvan edelleen. Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä suosittaa siten Etelä-Suomen aluehallintovirastoa jatkamaan tartuntatautilain 58 d §:n mukaista päätöstä edelleen 22.2.2022 jälkeen.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunto 11.2.2022

Lausunnon mukaan koronavirusrokotteiden rokotuskattavuus HUS-sairaanhoitopiirin yli 18-vuotiaassa väestössä on 86,1 % ensimmäisen annoksen osalta, 83,4 % toisen rokotusannoksen ja 56,3 % kolmannen rokotusannoksen osalta, joissa on viimeisen viikon aikana nousua 3,7 %, 3,7 %- ja 4,5 %-osuuksien verran, mikä johtunee merkittävimmin rokotustietojen aiempien siirto-ongelmien ratkaisemisesta erityisesti Keski-Uudenmaan kohdalla. Alle 18-vuotiaassa väestössä vastaavat rokotuskattavuudet ovat jääneet mataliksi; 37,2 % ensimmäisen, 25,1 % toisen ja 0,3 % kolmannen rokoteannoksen osalta.

Lausunnossa todetaan, että THL:n tartuntatautirekisterin julkisten tietojen mukaan HUS-alueen laboratoriovarmistettujen covid-19-tapausten ilmaantuvuus 27.1.–9.2.2022 välisenä aikana on 1 722 / 100 000 asukasta. Kaikissa kunnissa ilmaantuvuusluku on pääosin yli 1 000/100 000 asukasta, mutta Loviisassa 918 ja Lapinjärvellä 764.

Lausunnon mukaan HUS-alueella 44–45 % tutkituista koronavirusnäytteistä on edellisen viikon aikana todettu positiivisiksi ja niiden osuus vaikuttaisi jo kolmen viikon ajan vakiintuneen tälle tasolle. Kuntakohtaisesti positiivisten näytteiden osuus vaihtelee 32 %:sta yli 50 %:in niissä kunnissa, joissa tietoa seurataan.

Lausunnossa todetaan, että tartunnanjäljitys on HUS-alueen kunnissa kohdennettu pelkästään korkean riskin tilanteisiin, kuten hoitolaitoksiin ja terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstöön. Muita tartuntoja ei kyetä jäljittämään eikä edes tietoa suurimmasta osasta tartunnoista saada tartunnanjäljitykseen, sillä tartuntojen määrä on ylittänyt näytteidenoton kapasiteetin, eikä testaukseen enää ole ohjattu henkilöitä, joilla ei ole vaikean taudin riskitekijöitä tai terveyden- tai sosiaalihuollon kontakteja.

Lausunnon mukaan tartunnanjäljityksestä on pyritty siirtämään henkilöstöä muihin tehtäviin, mutta tartunnanjäljityksen kuormitus on edelleen huomattava. Kuormitukseen vaikuttaa runsaasti myös kertyneiden eristys- ja karanteenipäätösten kirjoittaminen, joita on kertynyt loppu- ja alkuvuoden ajalta tuhansia ja kaupunkeihin kymmeniä tuhansia.

Lausunnossa todetaan, että HUS erikoissairaanhoidossa on 10.2.2022 aamulla ollut vuodeosastoilla 86 potilasta ja teho- ja valvontaosastoilla 8 potilasta. Vuodeosastohoidon potilaista HYKS-sairaaloissa on 40 % ollut muilla kuin covid-19-hoidon kohorttiosastoilla, joten heidän ensisijainen sairaanhoitonsa syy on ollut todennäköisimmin muu sairaus kuin covid-19-infektio. Tehohoidon potilaista puolet on hoidossa muun syyn takia.

Vuodeosastohoidossa olevien potilaiden määrä on ollut korkeimmillaan 14.1.2022, jolloin potilaita on ollut 134 ja näistä kohorttiosastoilla 82. Kohorttiosastoilla hoidettavien potilaiden määrä on siten kuukauden aikana noin puolittunut. Kasvava osuus vuodeosastojen potilaista on hoidossa muilla kuin covid-19-hoidon kohorttiosastoilla ja tämä osuus tulee kasvamaan, kun väestössä tartuntoja on runsaasti. Tehohoidossa olleiden covid-19-potilaiden määrä on ollut korkeimmillaan 17.1.2022, jolloin potilaita oli 26. Samaan aikaan myös kuntien perusterveydenhuollon potilaiden määrä oli korkeimmillaan, 217 Covid-19-potilasta. Perusterveydenhuollossa hoidettavien määrä on sen jälkeen laskenut noin kolmanneksen (kuva 1). Perusterveydenhuollon vuodeosastoilla oli 8.2.2022 73 covid-19-potilasta. Sen jälkeen perusterveydenhuollon tilanne on edelleen hieman helpottunut covid-19-potilaiden osalta, ja Helsingin kaupunki on kyennyt siirtämään covid-19-kohorttiosastoilta yksittäisiä hoitajia muihin tehtäviin.

Lausunnon mukaan tartuntamäärät ovat laskeneet ja sen myötä covid-19-potilaiden määrä sairaalahoidossa tulee jatkossakin hitaasti laskemaan ja keskittymään entistä enemmän muiden kuin covid-19-infektioiden vuoksi sairaalahoitoon joutuneisiin potilaisiin, joilla on samanaikaisesti todettu covid-19-infektio. Nämä tulevat kuormittamaan erikoissai-

raanhoitoa laajalti, koska potilaat on jatkotartuntojen estämiseksi eristettävä muista potilaista ja heidän hoidossaan tulee henkilökunnan käyttä suojavarusteita. Merkittävin ongelma on tällä hetkellä edelleen koko potilasketjun sakkautuminen ja potilaiden siirtyminen terveyskeskussairaloihin, kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen hoivaan on hidastunut, mihin vaikuttavat sekä henkilökunnan sairastuminen että covid-19-potilaiden hoitoon tarvittavat resurssit. Kokonaisuudessaan terveydenhuollon tilanne on kuitenkin helpottumassa.

Lausunnossa todetaan, että laboratoriovarmennettujen covid-19-tartuntojen määrä on neljettä viikkoa laskussa HUS-alueella, mutta ne ovat edelleen aiempia epidemiahuippuja huomattavasti korkeammalla tasolla testiin ohjautumisen kriteerien muutosten sekä testauskapasiteetin ylittymisen vuoksi todellisten tartuntatapauksen määrä on vieläkin suurempi ja tilastoista piiloon jäävien tartuntojen määrä on korkeampi kuin aikaisempien epidemiahuippujen aikana. Epidemia ei siten ole ohitse ja tartunnansaamisen riski on edelleen selvästi korkeampi kuin aikaisempien epidemiahuippujen aikana.

Lausunnon mukaan epidemian huippu on saavutettu ja voidaan arvioida vähintään kolmanneksen HUS-alueen väestöstä saaneen kahden edeltävän kuukauden aikana omikronvariantin aiheuttaman tartunnan. Tämän yhdessä tuoreiden rokotusten, erityisesti kolmen rokoteannoksen antaman noin 50 %:in suojan covid-19-tartuntaa vastaan, kautta uusien tartuntojen syntyminen nopeus tulee väistämättä hidastumaan. Jätevesistä on kuluvalle ja edellisellä viikolla todettu HUS-alueen kahdessa jätevedenpuhdistamossa huomattavasti aiempaa matalammat SARS-CoV2-viruksen RNA-määrät, mikä sopii hyvin jo joitakin viikkoja aiemmin olleeseen epidemiahuippuun, sillä jätevesien viruspitoisuuden laskuun menee noin 2–3 viikkoa pitkään tartunnan jälkeen jatkuvan erityyksen vuoksi. Tartuntojen lasku on toteutunut asteittaisen rajoitusten purkamisen jälkeen, joskaan suurimpien yleisötilaisuuksien rajoitusten vapauttaminen 8.2.2022 alkaen ei vielä näy tartuntamäärissä.

Lausunnon mukaan tartunnat viimeisen kahden kuukauden aikana ovat kohdentuneet pääosin alle 60-vuotiaaseen väestöön, jonka taustalla on todennäköisimmin vanhemman väestön suurempi varovaisuus tartunnan saamiselta sekä vanhemman väestön hyvä kolmen rokoteannoksen rokotuskattavuus. Siten omikronmuunnoksen vielä sairastamatonta iäkäämpää väestöä on edelleen runsaasti ja pieni osuus myös rokotetuista omikrontartunnan saatuaan joutuu sairaalahoitoon. HUS-alueella on kuitenkin noin 100 000 täysin rokottamatonta yli 20-vuotiaasta aikuista ja laskennallisesti heistä muodostuisi vielä 10 000–20 000 uutta alkavaa sairaalahoitojaksoa covid-19-infektion vuoksi. Osa näistä sairaalajaksoista on tosin jo estynyt nyt alkuvuodesta sairastetun taudin kautta. Sairaalahoidossa tulee todennäköisimmin koko talven–kevään olemaan merkittävä määrä potilaita covid-19-infektion vuoksi ja muiden sairaalahoidon syiden ohella myös samanaikaisen covid-19-infektion kera. Jos merkittävä osa rokottamattomista saisi tartunnan lyhyen ajan sisällä,

saattaisi sairaalahoidon tarve kasvaa huomattavasti. Tämä edellyttäisi todennäköisesti tartuntojen mahdollisuuksia rajoittavien yhteiskunnallisten rajoitustoimenpiteiden uudelleen asettamista. Suuren väestöjoukon saman aikaisen sairastumisen riskiä vähentää sairauden myötä saatu suoja tartunnoilta ja rokotuksen antama osittainen suoja sekä hyvä suoja vaikeaa tautia vastaan ja siksi edelleen voimassa olevien tartuntatautilain 58 §:n mukaisten kokoontumisrajoitusten välttämättömyyttä on hankala nähdä tällä hetkellä.

Aiemmin lausunnossa todettuun viitaten HUS katsoo, ettei tartuntatautilain 58 §:n mukaisten kokoontumisrajoitusten jatkamiselle olisi välttämättömiä perusteita, ja HUS esittää päätöksen purkamista 14.2.2022 alkaen.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen määräyksen osalta lausunnossa todetaan, että tilanne on edelleen tartuntojen osalta vaikeampi kuin aikaisempien epidemiahuippujen aikaan ja sairaalahoidossa on myös lähes aiempien epidemiahuippujen mukainen potilasmäärä, joskin tehohoidon tilanne on huomattavasti parempi. Siten erilaisten tilaisuuksien järjestämisessä on edelleen välttämätöntä jatkaa terveysturvallisuustoimenpiteitä, joilla tartuntojen syntymistä pyritään ehkäisemään.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaiselle päätökselle laissa asetettujen erityisten edellytysten täyttymisen osalta lausunnossa todetaan, että tartunnanjälijitys on HUS-alueen kunnissa kohdennettu pelkästään korkean riskin tilanteisiin, kuten hoitolaitoksiin ja terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstöön. Muita tartuntoja ei kyetä jäljittämään eikä edes tietoa suurimmasta osasta tartunnoista saada tartunnanjälijitykseen, sillä tartuntojen määrä on ylittänyt näytteidenoton kapasiteetin, eikä testaukseen enää ole ohjattu henkilöitä, joilla ei ole vaikean taudin riskitekijöitä tai terveyden- tai sosiaalihuollon kontakteja.

Lausunnossa todetaan edelleen, että tartunnat leviävät endeemisinä ja ihmisten kohtaamisen liittyä edelleen suuri tartuntariski, joka on suurempi kuin epidemian aikaisemmissa huippukohdissa. HUS-alueella on edelleen noin 100 000 henkilöä täysin ilman rokotuksen antamaa suojaa vaikeaa covid-19-tautimuotoa vastaan ja rokotus antaa tuoreen kolmannen rokoteannoksen jälkeen vain osittaisen suojan tartunnalta, joten ihmisten kohtaamisissa on syytä edelleen pyrkiä välttämään tartuntamahdollisuudet kaikin mahdollisin tavoin.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen määräyksen osalta todetaan, että koko HUS-alue on epidemia-alue ja päätös on välttämätön koko HUS-alueella. Asiasta on keskusteltu Uudenmaan alueellisessa koordinaatioryhmässä 10.2.2022, jossa välttämättömyys on myös tullut esille kuntien edustajilta.

HUS katsoo, että tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen määräyksen tulisi olla voimassa edelleen ainakin maaliskuun loppuun asti, sillä epidemian

ja tartuntamahdollisuuksien ei voida olettaa poistuvan tai laskevan vähäiselle tasolle ennen sitä.

Muita aluehallintoviraston toimivallassa olevia toimenpiteitä HUS ei katso tarpeelliseksi.

Lausunnossa todetaan vielä, että korkeimman epidemiahuipun ohituksen sekä terveydenhuollon tilanteen tasaantumisen myötä ovat lain edellytykset voimakkaimmille tartuntatautilain 58 g §:n mukaisille sulkutoimenpiteille purkautuneet jo pari viikkoa sitten ja nyt ehdotetaan myös tartuntatautilain 58 §:n mukaisten kokoontumisrajoitusten purkamista, koska niitä ei tässä tilanteessa voida katsoa välttämättömiksi. Edelleen riski tartuntojen nopeaan lisääntymiseen on väestön kohtaamisissa ja myös pieni riski tilanteen merkittävään vaikeutumiseen sekä sairaanhoidon merkittävästi lisääntyvään kuormitukseen. Omikronvariantin aiheuttaman tartunnansaaneiden osuus väestössä on nopeasti kasvanut ja rokotus antaa vielä ainakin osittaista suojaa oireiselta taudilta ja edelleen vaikeaa tautia vastaan hyvän suojan. Näiden perusteella sairaanhoidon tilanteen huomattava ja nopea vaikeutuminen vaikuttaa kaikkiaan epätoennäköiseltä. Niinpä välttämättömyys kokoontumisten rajoittamiseen on tällä hetkellä poistunut, mutta kokoontumisissa tulisi kyetä toimimaan terveysturvallisesti tartuntariskiä vähentäen. Siten 58 d §:n mukaiset päätökset ovat edelleen välttämättömiä, mutta ne eivät estä kokoontumisia tai elinkeinotoimintaa ja siten niiden haitta jäänee varsin pieneksi. Terveysturvallista toimintaa on myös kyetty toteuttamaan jo pidemmän ajan, ja mediassa eri toimijat ovat todenneet toimintansa täyttävän lain 58 d § mukaiset toimintamallit.

Lausunnon liitteenä on toimitettu tiedot HUS-alueen laboratoriovarmistettujen SARS-CoV2-tartuntojen ilmaantuvuudesta kunnittain kahden viikon jaksoina 100 000 asukasta kohden sekä tiedot HUS-alueen kuntien koronavirusrokotekattavuudesta. Ilmaantuvuustietojen osalta on todettu, että tulkinnessa tulee huomioida tartuntatautirekisterin päivittymisen ongelmat, jotka voivat ilmaantuvuuslukua virheellisesti hieman alentaa.

Johtopäätökset

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämättömän yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden

ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä on Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän ja Pääkaupunkiseudun ulkopuolisten HUS-alueen kuntien tavoin esittänyt aluehallintovirastolle tartuntatautilain 58 §:n mukaisten kokoontumisrajoitusten purkamista 14.2.2022 lähtien.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin 11.2.2022 antaman lausunnon mukaan epidemian huippu on saavutettu ja voidaan arvioida vähintään kolmanneksen HUS-alueen väestöstä saaneen kahden edeltävän kuukauden aikana omikronvariantin aiheuttaman tartunnan. Tämän yhdessä tuoreiden rokotusten, erityisesti kolmen rokoteannoksen antaman noin 50 %:in suojan covid-19-tartuntaa vastaan, kautta uusien tartuntojen syntymisen nopeus tulee väistämättä hidastumaan. Jätevesistä on kuluvalle ja edellisellä viikolla todettu HUS-alueen kahdessa jätevedenpuhdistamossa huomattavasti aiempaa matalammat SARS-CoV2-viruksen RNA-määrät, mikä sopii hyvin jo joitakin viikkoja aiemmin olleeseen epidemiahuippuun, sillä jätevesien viruspitoisuuden laskuun menee noin 2–3 viikkoa pitkään tartunnan jälkeen jatkuvan erityyppisen vuoksi. Tartuntojen lasku on toteutunut asteittaisen rajoitusten purkamisen jälkeen, joskaan suurimpien yleisötilaisuuksien rajoitusten vapauttaminen 8.2.2022 alkaen ei vielä näy tartuntamäärissä.

Lausunnon mukaan tartunnat viimeisen kahden kuukauden aikana ovat kohdentuneet pääosin alle 60-vuotiaaseen väestöön, minkä taustalla on todennäköisimmin vanhemman väestön suurempi varovaisuus tartunnan saamiselta sekä vanhemman väestön hyvä kolmen rokoteannoksen rokotuskattavuus. Siten omikronmuunnoksen vielä sairastamatonta iäkkäämpää väestöä on edelleen runsaasti ja pieni osuus myös rokotetuista omikrontartunnan saatuaan joutuu sairaalahoitoon. HUS-alueella on kuitenkin noin 100 000 täysin rokottamatonta yli 20-vuotiaasta aikuista ja laskennallisesti heistä muodostuisi vielä 10 000–20 000 uutta alkavaa sairaalahoitajaksoa covid-19-infektion vuoksi. Osa näistä sairaalajaksoista on tosin jo estynyt nyt alkuvuodesta sairastetun taudin kautta.

HUS:n arvion mukaan sairaalahoidossa tulee todennäköisimmin koko talven–kevään olemaan merkittävä määrä potilaita covid-19-infektion vuoksi ja muiden sairaalahoidon syiden ohella myös samanaikaisen covid-19-infektion kera. Jos merkittävä osa rokottamattomista saisi tartunnan lyhyen ajan sisällä, saattaisi sairaalahoidon tarve kasvaa huomattavasti. Tämä edellyttäisi todennäköisesti tartuntojen mahdollisuuksia rajoittavien yhteiskunnallisten rajoitustoimenpiteiden uudelleen asettamista. Suuren väestöjoukon saman aikaisen sairastumisen riskiä vähentää sairauden myötä saatu suoja tartunnoilta ja rokotuksen antama osittainen suoja sekä hyvä suoja vaikeaa tautia vastaan ja siksi edelleen voimassa olevien tartuntatautilain 58 §:n mukaisten kokoontumisrajoitusten välttämättömyyttä on hankala nähdä tällä hetkellä.

HUS katsoo, ettei tartuntatautilain 58 §:n mukaisten kokoontumisrajoitusten jatkamiselle olisi välttämättömiä perusteita, ja HUS esittää päätöksen purkamista 14.2.2022 alkaen.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen määräyksen osalta lausunnossa todetaan, että tilanne on edelleen tartuntojen osalta vaikeampi kuin aikaisempien epidemiahuippujen aikaan ja sairaalahoidossa on myös lähes aiempien epidemiahuippujen mukainen potilasmäärä, joskin tehohoidon tilanne on huomattavasti parempi. Siten erilaisten tilaisuuksien järjestämisessä on edelleen välttämätöntä jatkaa terveysturvallisuustoimenpiteitä, joilla tartuntojen syntymistä pyritään ehkäisemään.

Ottaen huomioon edellä mainittu ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin asiantuntijatahona antama arvio, Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että tartuntatautilain 58 §:n mukaisen määräyksen jatkamiselle 14.2.2022 lähtien ei ole enää perusteita Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Aluehallintovirasto kumoaa 7.2.2022 antamansa tartuntatautilain 58 §:n mukaisen määräyksen (ESAVI/4786/2022) Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilta ajalta 14.2.2022-22.2.2022.

Siltä osin, kun päätöksessä (ESAVI/4786/2022) oli kyse tartuntatautilain 58 d §:n mukaisesta tilojen käytön edellytyksiin liittyvästä määräyksestä, on kyseinen määräys edelleen voimassa päätöksessä esitetyn mukaisesti, 22.2.2022 saakka. Aluehallintovirasto arvioi tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen määräyksen jatkamista erikseen myöhemmin.

Kyseisen tartuntatautilain 58 d §:n nojalla annetun määräyksen mukaisesti tiettyjen yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaa osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttama tartunnan riskiä voidaan ehkäistä.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 58, 58 d §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa ylitarkastaja Oona Mölsä, puh. 029 501 6000 (vaihde).

ylijohtaja

Merja Ekqvist

ylitarkastaja

Oona Mölsä

LIITTEET

Liite 1, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 11.3.2022 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitokset

Helsingin kaupungin, Itä-Uudenmaa, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Valtiokonttori

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/5394/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/5394/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mölsä Oona 11.02.2022 13:05

Ratkaisija Ekqvist Merja 11.02.2022 13:11